

عکس: حاتمی

گفت و گو با سکان دار حوزه محیط زیست

سرعت تخریب و آلاینده‌گی بالاست

درباره پارازیت با شرایط مبهم مواجهیم

دانش‌پور

خداوند برای برداشت و استفاده از آفریده
هایش اندازه‌ای در نظر گرفته است، اما بشر
برای استفاده به جاز آب، هوا، مراتع، جنگل
، دریا و حیات وحش تعریفی ندارد. اصلاً به نظر می‌رسد
"وضعیت زمین بخرنج است"، این را قبول دارید؟

همین طور است. این رامطالعات کارشناسان و سازمان‌های بین
المللی نیز نشان می‌دهد. طبق این بررسی‌ها، با این روند بهره
برداری و برداشت بی‌رویه از منابع، تخریب و آلودگی که انسان
انجام می‌دهد، کره زمین برای بازسازی به یک سال و نیم وقت
نیاز دارد. به عبارتی قدرت خودپالایی و تجدیدپذیری طبیعت
تمام قدرتی است که خداوند در ذات طبیعت قرار داده است تا
بتواند خود را بازسازی و تجدید کند و ثمرات و خدمات دیگری
عرضه کند، ولی ما به گونه‌ای باز می‌بینیم رفتار کره زمین
همیشه ۶ ماه عقب است و نمی‌تواند خودش را برساند برای ترمیم
تخریب و آلودگی که ما با سرعت ایجاد می‌کنیم. علایمش را هم
می‌بینیم که مهم‌ترین آن مسئله تغییر اقلیم است که با سرعت
آب و هوای زمین را دچار تغییر می‌کند. پدیده‌های شدید آب و
هوایی، توفان‌های خاک و متفاوت در نزدیکی مناطق دریایی،
خشکسالی، بالا آمدن سطح دریاها، زیر آب رفتن خیلی از جزایر
و شهرهای ساحلی، آب شدن یخ‌های قطبی، همه این‌ها علایم
ناگواری است و نشان دهنده این که زمین حالش خوب نیست.
علاوه بر این ما از دست رفتن تنوع زیستی را هم داریم، تنوع
گونه‌های گیاهی و جانوری هم متأسفانه رو به کاهش است. به
هر حال با این عوامل تخریبی و آلودگی‌ها و تمام عواملی که عملاً
آینده و حیات و زندگی در کره زمین را کاملاً مختل کرده است در
سربالایی می‌جنگیم.

آخرین سالی که شما هدایت سازمان حفاظت از محیط
زیست را بر عهده داشتید سال ۸۴ بود؛ از آن زمان تا کنون
چقدر وضعیت تغییر کرده است؟

از آن زمان چند اتفاق افتاده، ابتدا بگویم که روند جهانی کلاً
روند خوبی نبوده است. البته در این دوره خیلی‌ها موفق شدند

سیاست‌ها و برنامه‌هایی را به اجرا بگذارند که در مقابل این روند
پایداری بیشتری داشته باشند خیلی از کشورها موفق شدند
رشد اقتصادی را با پایداری و حفظ محیط زیست با هم همسان
کنند ولی کشور ما متأسفانه دوره‌ای از بی‌قانونی و بی‌توجهی
به محیط زیست را پشت سر گذاشت. واقعیت این است که برای
دولت قبل مسئله محیط زیست در دستور کار نبود. ماحیلی علاقه
نداریم به آن دوره برگردیم، ولی برای این که بتوانیم وضعیت
امروز خودمان را محاسبه و روشن کنیم که دولت یازدهم چه
مجموعه‌ای را تحویل گرفت و در چه شرایطی راه را ادامه می‌دهد
به این مقایسه نیاز داریم. حدود یک سال و ۶ ماه است که من در
سازمان مسئولیت دارم. ما می‌خواهیم علمی، دقیق و شفاف
حرکت کنیم و با مردم روراست باشیم. نه می‌خواهیم چیزی
را پنهان کنیم و نه بزرگ‌نمایی و ادعا کنیم، ما لافی برای زدن
نداریم! بنابراین واقعیت‌ها را باید بگوییم و این واقعیت‌ها هم اصلاً
خراب کردن دیگران، تخطئه دولت دیگر و یا سیاه‌نمایی نیست،
بلکه واقعیت است. تقریباً در هر موضوعی که در نظر بگیرید، در
پایان دولت هشتم، مایک توجه و رویکرد جدی نسبت به مسائل
محیط زیست داشتیم و دولت تلاش می‌کرد که یک سلسله برنامه
را در چارچوب برنامه چهارم توسعه به منظور بهبود شاخص‌های
محیط زیست کشور اجرا کند. آن موقع حل مشکل دریاچه ارومیه
با برنامه پیش می‌رفت و برای حفظ این دریاچه اقدامات جدی در
حال شروع شدن بود. در همان زمان انجام جدی ارزیابی‌های
زیست محیطی، بحث مناطق حفاظت شده و حفاظت از جنگل‌ها
در دستور کار دولت بود. درباره کاهش آلودگی شهرهای بزرگ،
کمیته اجرایی کاهش آلودگی هوا با موفقیت‌های زیادی رویه رو
شده بود؛ کار براتوری شدن خودروها، حذف سرب و حذف پیکان،
همه از دستاوردهای آن دوره بود. همان موقع هم سختی‌های
زیادی داشتیم و مقاومت می‌کردیم، ولی بعد از آن، برنامه چهارم
کلاً متوقف شد و این‌ها را خیلی عقب انداخت. در دولت نهم و دهم
از زیر ساخت‌هایی که در دولت هشتم فراهم شده بود بهره گرفته
نشد و بالعکس خیلی از جاهایی که باید محدودیت اعمال می‌شد

به خاطر دارم سال ۸۶ زمانی که با دکتر فاطمه
واعظ جوادی رئیس اسبق سازمان حفاظت از
محیط زیست به گفت و گو نشستیم، مهم‌ترین
موضوع کشور "خشکسالی" بود. البته آن روزها
استان فارس با خشک شدن دریاچه‌ها و تالاب
هایش خشکسالی را تجربه می‌کرد؛ به خصوص
خشک شدن دریاچه بختگان که به نمک زار و
گورستانی برای "فلامینگوها" تبدیل شده بود.
آن موقع سازمان حفاظت محیط زیست پس از ۸
سال ریاست ابتکار، به واعظ جوادی سپرده شده
بود. باز هم ۸ سال دیگر گذشت و ابتکار دوباره به
همان ساختمان گرانیتهی سازمان حفاظت از محیط
زیست برگشت و بر صندلی قدیمی خود تکیه زد.
آن هم در حالی که "خشکسالی" همچنان مهم‌ترین
دغدغه زیست محیطی کشور است. با این تفاوت
که این روزها "خشکسالی" سلامت "انسان‌ها" را
نشانه گرفته است.

با دکتر معصومه ابتکار در یکی از روزهای زمستانی
تهران که هوا بسیار آلوده بود به گفت و گو نشستیم.
از طبقه نهم ساختمان سازمان محیط زیست که
به تنهایی در پارک بزرگ پردیسان تهران، در
میان بزرگراه حکیم خودنمایی می‌کند، بهتر
می‌توان فهمید که چه بر سر هوای پایتخت آمده
است. گفت و گویم را هم از همین موضوع شروع
می‌کنم، از بلایی که بر سر زمین و آفریده‌های خدا
آورده ایم....